

reisverstag

Lubéron-Vercors

KNNV-reis Frankrijk van 26 april tot en met 10 mei 2003

Lubéron-Vercors

Reisleiding:

André Beijersbergen
Atte van den Berg

Deelnemers:

Wiel Bonten
Tonnie van Empel-Kivits
Dieuwke Feenstra
Kees Fokkens
Yula Fokkens-van Barneveld
Mimi Huibers-van Neck
Joost Kazus
Gerda Knapper-Birza
Margriet Maan-Everaars
Flora Meijer
Hans Schoorl
Rinie Schoorl-de Bruin
Jo Schunselaar
Henk Stuurman
Geert Valewink
Willemien Valewink-Meinsma
Annie Vos-Smit
Bea Wolthuis

Chauffeur:

Bernhard Lenferink

Overzichten waarnemingen:
Planten

André Beijersbergen, Annie Vos-Smit

Orchideeën
Paddenstoelen
Insecten
Vlinders
Vogels

Atte van den Berg
Atte van den Berg
Gerda Knapper-Birza
Gerda-Knapper-Birza
Mimi Huibers, Wiel Bonten

Fotografie:

André Beijersbergen
Annie Vos-Smit
Margriet Maan-Everaars
Dieuwke Feenstra

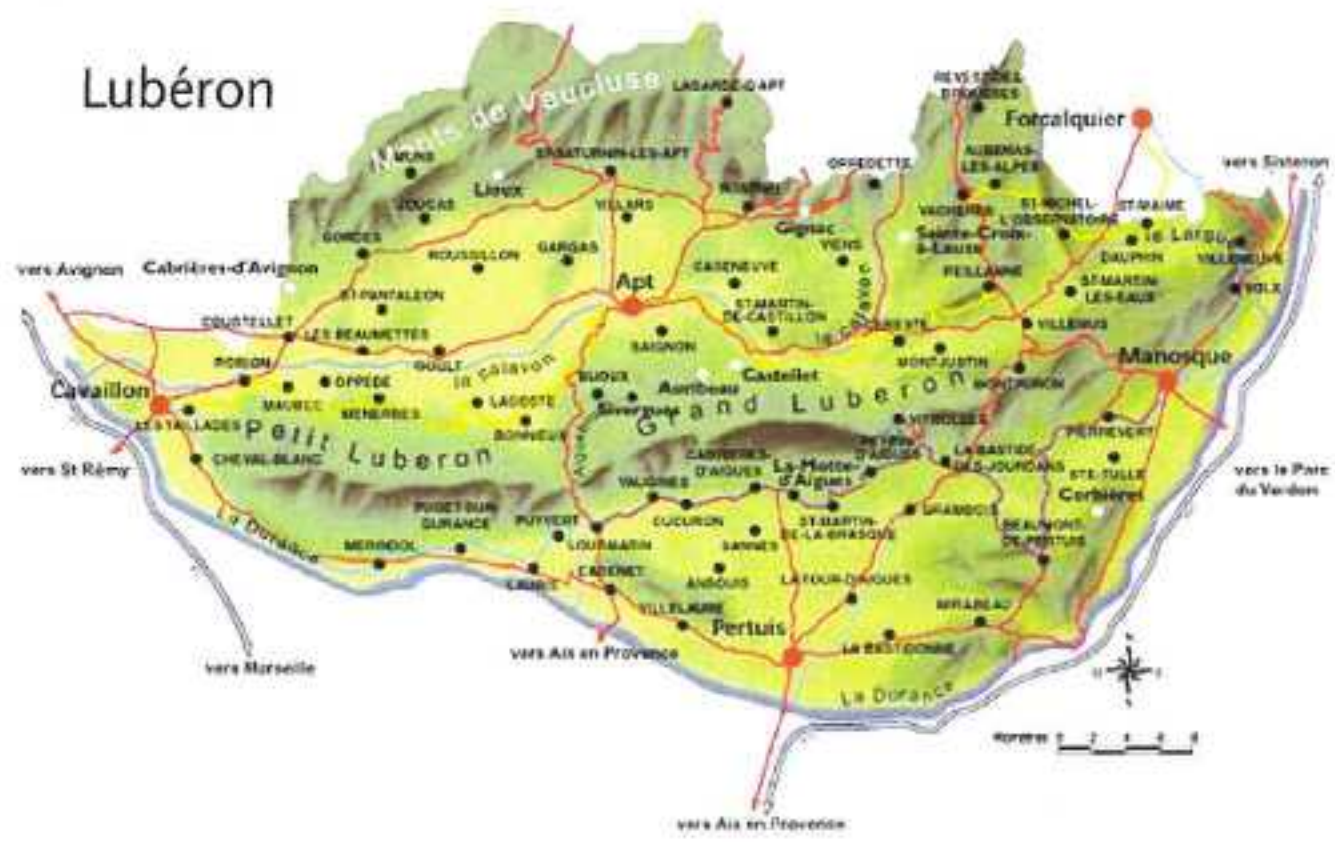
Samenstelling en opmaak:

Rinie Schoorl-de Bruin

Drôme

Lubéron

Inleiding

In april/mei 2002 verkenden André Beijersbergen, secretaris van de Algemene Reiscommissie en Atte van den Berg, orchideeënkenner, gedurende een tieendaagse reis het gebied van de Lubéron en de Vercors; twee landstreken die bekend staan om hun verscheidenheid aan wilde planten en orchideeën. Na een eerste kennismaking, ze moesten elkaar eerst maar eens besnuffelen, zoals Atte het uitdrukte, vele telefoongesprekken en nog een paar ontmoetingen, werd de basis gelegd voor een KNNV-reis in het voorjaar van 2003. Een intensieve zoektocht ter plaatse; bijna tot vervelens toe hotel in, hotel uit resulteerde in twee buitengewoon sfeervolle, maar zeer verschillende hotels die als thuisbasis konden dienen. Daarnaast testten de reisleiders de meeste van de geplande wandelroutes op lengte en zwaarte. Terug in Nederland werden de verdere voorbereidingen getroffen om op 26 april 2003 per touringcar af te reizen naar de schilderachtige Provence.

Naast de variatie in waarnemingen, met als toppers de *Orchis tridentata*, de Cedergrondbekerzwam, maar ook prachtige vlinders als Koningspage en Nachtpauwoog, waren er de pittoreske dorpen, het dromerige landschap en een plezierige sfeer. Het duo A en A bleek inmiddels perfect op elkaar te zijn ingespeeld en gaf op een ontspannen wijze letterlijk en figuurlijk de richting aan. Voorts verdient vermelding, dat de wandelkaartjes die elke dag door André werden uitgedeeld, bijzonder handig bleken wanneer een wat afgedwaalde wandelaar het spoor bijster was. Daarnaast werd aan de hand van deze A-viertjes regelmatig gezellig gediscussieerd, als de bewijzing weer eens ontbrak. De vondsten van overdag werden 's avonds fanatiek, maar in goede harmonie gedetermineerd. Het enthousiasme was in de tweede week wel wat tanende, wellicht was het plezierige terras van hotel De Midi hier debet aan.

Al met al heeft de reis, die vijftien dagen duurde, een schat aan indrukken opgeleverd, waarvan de weerslag is terug te vinden in dit verslag. Naast de overzichten van de waarnemingen is er ruim plaats ingeruimd voor persoonlijke impressies in woord en beeld. Behalve van doorgaans prachtig weer, heeft de groep in ruime mate kunnen genieten van de Franse keuken; om nog een beetje na te genieten is daarom aan het einde van elk dagverslag het betreffende menu opgenomen. Dit en andere zaken, zijn door André opgetekend in een dagboek wat hij gedurende de reis heeft bijgehouden. Een aantal persoonlijke noten uit André's aantekeningen heb ik als citaat, in de tekst verwerkt.

Tot slot past een woord van dank aan de Algemene Reiscommissie van de KNNV die deze reis organiseerde, aan André en Atte die met een niet aflatend goed humeur en enthousiasme de gehele reis in goede banen hebben geleid, de auteurs van de dagverslagen, degenen die foto's beschikbaar stelden en de overzichten aan-leverden, en aan de groep als geheel, waarvan de leden met elkaar zorgden voor een uitstekende sfeer, boeiende gesprekken, uitwisseling van kennis en een grote dosis gezelligheid.

Rinie Schoorl-de Bruin

zaterdag 26 april

De bus van touringcarbedrijf Toonen staat al op de afgesproken plaats te wachten als Hans en ik bij het station in Nijmegen arriveren. Handen schudden, koffers in de bus, een eerste contact met de andere reizigers. Tien minuten later dan gepland, kan de bus vertrekken; als start zeker geen gekke score. Dit is overigens een tendens die zich tijdens de reis zal voortzetten, dat wil zeggen als het gaat om vertrek

Lithospermum arvense

Primula veris

vàn huis. Begeleid door gebabbel, serieuze gesprekken over waarnemingen binnen en buiten Europa, loodgrijze luchten en hier en daar een regenbui, een broodje of een kop koffie glijden de kilometers toch haast ongemerkt voorbij. Tijdens een stop bij Sprimont

wordt onder andere door een enthousiaste Jo een flink aantal Primula veris (in bloei) en Lithospermum arvense ontdekt; die kunnen direct op de plantenlijst worden bijgeschreven. De reis gaat verder tot aan Nancy; om 18.00 uur sjouwen we onze bagage bij Interhôtel Albert/Astoria naar binnen. Bernhard wil de bus op de privé-parking zetten maar dat feest gaat niet door, met als resultaat een kapot paaltje én een beschadiging aan de rechter voorkant van de bus. André heeft een culturele stadswandeling voor ons in petto. Geweldig om de grandeur van deze stad te bewonderen en tegelijk een aantal ingesukkeld spiergroepen nog wat werk te laten doen. Het diner gebruiken we gezamenlijk in bistro Le Boucher en daarna snel naar bed met de wekker op 7.15 uur.

De grandeur van Nancy

Rinie

*Crediet met grassen van
Limonium
Petas helle Helian*

zondag 27 april

Na een superontbijt, variërend van croissants tot cornflakes en gekookte eieren, laveert Bernhard de bus door de drukke straten van Nancy, de snelweg op. Over de Autoroute du Soleil vervolgen we de reis langs Dyon en Lyon naar Apt, ten oosten van Avignon/Cavaillon. We worden regelmatig gelucht en tijdens deze stops kunnen de rokers van het gezelschap waaronder ikzelf, hun nicotinetekort aanvullen. Daarnaast speuren

diverse reisgenoten begerig in de bermen en ontdekken onder andere Campanula trachelium. Aan het einde van de middag verlaten we de snelweg. Via binnenwegen rijden we door de prachtige Provence met een eerste gezicht op dit schilderachtige landschap. Ons onderkomen in dit gebied ligt in de heuvels even buiten Apt en is gebouwd rond een oude middeleeuwse toren. De groep overstroomt de sfeervolle binnen-plaats van hôtel-restaurant "Mas de la Tour". De "oh's" en "ah's" zijn niet van de lucht, bij het zien van zoveel Frans genoeg. De ontvangst is vriendelijk en de kamers worden vlot verdeeld. Het

ruime terras van de kamer die voor Hans en mij ons tijdelijk domicilie vormt, biedt zicht op de naastliggende wijngaarden, de rijzige cipressen en aardige bouwsels in okerkleurige steen; ik begin te begrijpen dat Van Gogh aan de Provence verslingerd is geraakt. Weer beneden gekomen zie ik dat het terras al is geannexeerd door enkele enthousiastelingen. Naast de glazen bier ligt de oogst van die dag: plantjes in soorten en maten. De opengeslagen naslagwerken moeten uitsluitel bieden over de benaming tijdens de gemoedelijke discussies. Anderen verkennen het nog niet gemaaid grasland in de nabije omgeving en vinden ook daar de nodige nieuwe soorten. Het diner wordt naar Franse gewoonte opgediend om 20.00 uur en is van uitstekende kwaliteit. De

Hotel "Mas de la Tour"

vriendelijke serveerster van Belgische komaf jawel, ze spreekt Nederlands! vertelt dat we niet behoeven te aarzelen een fles wijn of water te bestellen; wat overblijft wordt voorzien van het kamernummer van de eigenaar en bewaard tot de volgende dag. Deze attente geste is waarschijnlijk mede aanleiding tot het feit dat er ruim huiswijn (Lirac, dat vergeten we nooit meer) en water - plat of met bubbels - wordt besteld; iets waar de groep aan het einde van de week collectief spijt van krijgt. In het voorste deel van de eetzaal heeft André beslag gelegd op de grootste tafel die er staat. Het binoculair staat opgesteld en iedereen die wil, trekt een stoel bij. Opnieuw buigen de hoofden zich over planten en boeken. "Nog wat klein grut gedetermineerd" meldt het reisdagboek van André en daarna gaan ook de laatsten moe maar voldaan naar bed.

Rinie

Grote met vuur
Rondel met sigel
Kraanvlankje
Gehakje

maandag 28 april

"Wouw, de zon!" denk ik bij mezelf als ik wakker word. En inderdaad, prachtig weer met de belofte van een aangename temperatuur in de lucht. Ten slotte moet je dat in deze periode nog maar afwachten; een fikse regenbui of dagen slecht weer zijn reële mogelijkheden. Het ontbijt, iedereen is om 8.00 uur present, is Frans in optima forma: croissants, stokbrood, jam en honing, koffie en thee en als toegift een jus'tje. Daarna spoeden wij ons naar de bus, waarna we voorbeeldig op tijd naar Apt vertrekken. We worden losgelaten in supermarkt Leclerc om inkopen te doen voor de lunch van vandaag en morgen. Tja, dat is wel even zoeken. Brood is niet zo'n probleem, maar het beleg is lastiger omdat het heel de dag in een warme touringcar moet liggen. Het worden allerlei variaties op kaas, waarbij ook fruit, tomaten, water en allerlei zoet spul niet ontbreken. Henk legt in het kader van dit laatste, beslag op een mij onbekende creatie: appelmoes in bladerdeeg. Hij beweert dat het heerlijk is. Teruggekomen bij de bus, verdelen Margriet en Annie zonder gêne hun inkopen op straat; anderen doen dat decenter in de bus. Intussen is monsieur Guende gearriveerd. Monsieur Guende is botanicus. Hij is als gids verbonden aan het Parc Naturel Régional du Lubéron en zal ons vandaag de geheimen van de plaatselijke flora onthullen. Dat hij alleen maar Frans spreekt, is geen probleem, verzekerd André; hij gebruikt voor de planten de weten-

schappelijk namen, waarmee het nut hiervan weer eens wordt bewezen. In zijn witte bestelwagentje rijdt hij voor de bus uit en gidst ons via een smalle bergweg (Bernhard vindt maar zo, zo) naar Trou du Rat langs de zuidhellingen van de Lubéron. De geur van tijm komt me tegemoet, als we uitstappen. En inderdaad, het hele gebied staat ermee vol, als haren op een hond. Heerlijk, ik kan die geur wel op blijven snuiven. Maar dat is

Tulipa sylvestris ssp. australis

natuurlijk niet het enige. Het landschap is lichtglooiend met lage begroeiing; er staat een behoorlijke wind waardoor het niet echt warm aanvoelt. Onze arme gids weet waarschijnlijk niet wat hem overkomt; doorgaans heeft hij groepen aan wie hij nog moet vertellen hoe een eikenblad eruit ziet. Nu groept iedereen al na de eerste meters om hem heen; Monsieur Guende wordt de oren van het hoofd gevraagd. De ene na de andere naam rolt van zijn lippen. Soms moet dat wel eens herhaald worden want zijn uitspraak wijkt wel een beetje af van wij gewend zijn. Desalniettemin wordt er driftig in de opschrijfboekjes gepend. In totaal worden er deze dag 135 soorten genoteerd, een aantal dat nadien nooit meer wordt geëvenaard. Het eerste uur leggen we slechts tientallen meters af. Het KNNV-record schijnt trouwens te liggen op één meter per uur, dus dit valt nog mee. Hans beweert overigens, zich een hele dag op één vierkante meter te kunnen vermaken (inclusief insecten) en ik geloof het nog ook. Voor de lunch is weinig tijd; monsieur Guende heeft om vier uur nog een afspraak met een filmploeg, dus we moeten door. Na het twaalfuurtje komt er wat meer gang in, maar nog

steeds is er heel veel te zien. Halverwege de middag dalen we af in een kloof en direct is de wind verdwenen. Eenmaal de kloof weer uit, komen we langs een veldje met *Tulipa australis* en *Ophrys provincialis* ("géén passionis", schrijft André met nadruk in zijn dagboek). Het laatste deel van de wandeling loopt over de weg en ondanks het wat gehaaste tempo in verband met de wachtende filmploeg is er nog voldoende tijd om rond te kijken en door de knieën te zakken. Dat het bloed kruipt waar het niet gaan kan, blijkt

Trou du Rat

Slangenarend

ook voor monsieur Guende op te gaan. Iedere keer opnieuw laat hij zich weer verleiden tot een volgende antwoord op de vraag: "Que c'est que?.....", of gaat het bij hem net zo als bij de gemiddelde Fransman: gewoon een uur te laat komen? Volgens Flora, met zeven jaar wonen in Frankrijk op haar conto, heel gewoon. Hoe dan ook, we arriveren een half uur te laat op het startpunt, maar we kunnen wel de waarneming van een roofvogel noteren, waarschijnlijk een Slangenarend. De filmploeg blijkt inmiddels vertrokken, maar Bernhard en de bus gelukkig niet. Terug in het hotel herhaalt zich het ritueel

van gisteren: determineren met bier en boeken. Het diner is alweer prima. De dames krijgen als eerste geserveerd en de bediening houdt dat de hele week stug vol. Henk krijgt, ondanks een duidelijk verzoek om het tegendeel, toch een salade met vis voorgezet. Nicole, onze Belgische serveerster verontschuldigt zich met de opmerking dat ze "een jonge hond" in de keuken heeft, die verder overigens prima kookt. Na het diner rest er nog het monnikenwerk, de genoteerde soorten te controleren. Tot half twaalf houden de laatsten het wakker, maar dan is het ook gebeurd.

Rinie

*Salade met touge
Dadivien met
Pommesgrube trouw
Kampblanke
Troot*

Bonnieux

dinsdag 29 april

"Geen goed weer" antwoordde onze serveerster Nicole gisteravond op mijn vraag wat de weersverwachtingen waren voor vandaag. Ook bij deze kwalificatie blijkt het weer eens een kwestie van definitie te zijn, van haar sombere woorden klopt maar weinig; het is stralend blauw en hooguit ietsje nevelig. Wachtend op de binnenplaats van "Mas de la Tour" tot dat het tijd is voor het ontbijt, kijk ik door de openstaande poort naar het kleine panorama voor me. De heuvels, gedeeltelijk aan het zicht onttrokken door een grote Moerbeiboom, met daar achter de bergen in verschillende tinten poederachtig blauw. Een plaatje is het hier. Het gebied waardoor we later rijden evenzeer: de kleine wijngaarden afgewisseld met akkers en grasland, huizen en boerderijen opgetrokken in de overal aanwezig okerkleur, de verweerde halfronde dakpannen op de daken en overal de rijzige Cipressen. Over smalle, kronkelige wegen rijden we via Bonnieux naar Forêt de Cèdres. Metershoge ceders toornen boven ons uit. De wandeling gaat over een

Forêt de Madres

licht stijgend pad omhoog, overal om ons glinstert het pas uitgelopen blad aan bomen en struiken. De krentenboom doet zijn best en bloeit hier uitbundig. Met regelmaat wordt er een plantje gevonden, wat nadere bestudering vereist en mee naar huis moet. De gevleugelde kreet "waar is de zak?" slaat voor insiders op Yula die trouw, de hele reis lang, elke dag, alle grotere vondsten bewaart (de kleinere gaan bij Annie in een soort Tupperware-doesje). Yula is zelf overigens niet zo blij met die aanspreektitel. Desalniettemin sorteert ze elke dag het gevonden groen en organiseert 'vaasjes' tot het moment waarop ze gedetermineerd kunnen worden. We bereiken het uitzichtpunt, een passende plek voor de koffiepauze met een geweldig vergezicht op de bergen rondom. Eenmaal weer onderweg vindt Atte een Cederbekerzwam. Vermeld moet worden dat hij de taak van bezemwagen op zich heeft genomen. Meestal loopt Atte achteraan en

zorgt dat er geen schapen verdwalen of achterblijven. Vandaag heeft hij aan deze taak een dimensie toegevoegd. Gezien het programma mag er niet al teveel getreuzeld worden en dus maant hij die en gene tot enig tempo. Deze gewetensvolle taak is onze orchideeënman, die tevens een groot liefhebber is van paddenstoelen, echter geheel vergeten bij het ontdekken van dit

Sint Jansvlinder

bijzondere exemplaar der fungiciden. De Bekerzwam wordt uitgegraven en van alle kanten bewonderd. Atte is er zo van de onder de indruk, dat hij op z'n buik gaat liggen om dit wonder te fotograferen. Daarna gaat er één exemplaar naar Joost ook een paddenstoelenman in hart en nieren die voor dit doel een mooi doosje heeft met vakken. Zorgvuldig wordt er ruimte gemaakt en wordt de paddenstoel neergevlijd naast enkele soortgenoten. Maar dat is niet het enige moois. De Purperorchis laat zich in volle pracht zien en de Aspergeorchis doet er niet voor onder. Een aantal bofferds signaleren de smaragdhagedis, Nadat we het bos hebben verlaten wordt er volop gestruind in de wegbermen. Naast de weg ligt werkelijk een heel veld met Purperorchissen met daartussen enkele witte varianten. Gerda vangt ter plekke een Zandbij die zo heel mooi is te zien en Tonnie vindt een prachtige Sint Jansvlinder. Een autochtoon die al het

Orchis purpurea

gesnuffel met de neuzen op grond aanziet, vraagt aan mij wat we hier doen. In mijn beste Frans dat heel slecht is, zoek ik naar een passend antwoord. Ik vis wat kernwoorden uit mijn geheugen; iets in de sfeer van "promenade" en "botanique" en ik geloof zelfs dat hij het snapte. Uiteindelijk weet de één na ander zich met moeite los te weken van zoveel schoonheid en lopen we over smalle weggetjes tussen de akkers door terug naar Bonnieux. Daar annexeren we een nog leeg terras met uitzicht op de vallei richting Gargas. De meesten gaan aan het bier, maar Flora steekt ons de ogen uit met een grote ijscoupe. Niet dat wij iets tekort komen, want ook vanavond is het diner uitstekend. De vegetariërs onder ons treffen het iets minder. De fantasie van de kok strekt zich niet veel verder uit dan het vervangen van vlees of vis door gebakken Brie of peulvruchten. Lekker vegetarisch koken is volgens kenners in zuidoepese landen nog steeds niet doorgedrongen. Yula houdt na de maaltijd consequent een wat leeg gevoel en lepelt graag een tweede toetje, afkomstig van Hans die niet van zoetigheid houdt, naar binnen. Teruggekomen op onze kamer zet ik de ramen wijd open, het is er warm. 's Nachts luister ik, terwijl de gordijnen naar buiten waaien, naar het lied van de Nachtegaal.

Rinie

*Mousseronnetje
Rode poot met toneten
Kruisplankje
Eggeklopper pindet
in oostvlyen*

Nachtegaal

woensdag 30 april

Het vertrekpunt is het Kasteel van Buoux in de Centrale Lubéron. Het kasteel is middeleeuws, met een onvoltooid deel uit de 18e eeuw door het vertrek van de graaf en de komst van Napoleon. Het was prettig wandelweer. De zon scheen niet, uit de bewolking vielen wat regendruppels, dit was zo weinig dat de regenkleding die aangedaan was, al snel weer uit kon. De wind was 's morgens stevig. We hadden er zin in, al bij de uitstapplaats dook men het gras in om alle planten te bekijken. De weg van het kasteel naar Buoux liep over een plateau met links en rechts veldjes en bosschages. Dit leverde veel bijzondere planten en zwammen op. Hans vond binnen twee minuten een vogelnestje (orchidee) en een morieltje (zwam). Jo had een groene boomkikker gevangen die zich op Flora's

Gewone morieltje

Een borie

Achillea millefolium

Salinde mit medienbrui
 Wie mit lillenskeed
 Komplouke
 Apeltoost

donderdag 1 mei

Vanaf het mistige "Mas de la Tour" vertrokken we naar Cucuron, een bijzonder plaatsje, gebouwd rond de bron, nu dorps-etang, waar we de lunch

zullen nuttigen. Wij lopen het dorp uit, begeleid door de Nachtegaal en Wielewaal. Een parend parelmoerstel houdt onze aandacht vast, de wijnstokken gesnoeid worden verbrand en roken ons de berg op door de 'garrigue', een harde kalkgrond, die nu al zijn planten laat bloeien met pollen Bieslelie en geel vlas. Atte zorgt dat we allemaal de goede weg nemen, die zelfs voor André nieuw is. Geert rent de "Mourre Negre" op en de rest klautert onder òh en àh naar boven. Bleke en Witte bosvogeltjes krijgen ons op de knieën en de Chapel Hermitage doet denken aan een bedevaart langs de wegen van de

hand gezeten, liet bewonderen. De lunch gebruikten we bij een borie, dit is een opbergplaats en schuilhut in het veld. Een borie lijkt op een bijenkorf en bestaat uit op elkaar gestapelde stenen. Op onze wandeling zagen we Akkerboterbloemen tussen opkomend graan, een prachtig gezicht en vele veldjes met ophris en orchus. Vanwege al dit moois was de groep uiteen gewaaierd. André liep in de voorste linie en Atte zorgde voor de achterblijvers. Vanuit Buoux liepen we tot aan de rand van het plateau en keken de diepte in waar een klein dorp te zien was. Het pad naar het dorp had scherpe dalingen en rotsen die over het pad hingen. Beneden in het dal waren we onder de indruk van de kaarsrechte wanden van het plateau in grijze en roodbruine tinten. Ook zagen we de beek waarvan het geluid steeds sterker was geworden. Bij de bus aangekomen waren we de eersten, terwijl we niet als eersten vertrokken waren. Later bleek dat we een afslag hadden gemist. Een misser zonder gevolgen.

Bea

Kolibrivlinder

Koningspage. Hij fladdert mee, maar laat zich net als de Kolibrievlinder niet in het vliedernetje van Gerda vangen. Na een korte pauze aan de vijver onder de platanen, gaan we naar Lourmarin, waar we een kort bezoek aan het cemetière brengen om het graf van Camus te zien. We gaan thuis nu weer "La peste" lezen en vinden dat hij veel te jong is gestorven. Bij Merindol manoeuvreert onze Bernhard de bus tussen

picknickende Fransen door en wandelen we naar de Durance om vogels te kijken. Cettizanger en Bijeneters horen we en Annie maakt ons lekker met een Waterspreeuw en een Usvogel. André maant ons om half vijf terug bij de bus, tenzij je met hem meeloopt, dan.... Het weer was zeer goed, de mist trok snel op en we hadden veel zon, des avonds weer wat meer bewolking, toch nog warm genoeg om buiten te zitten aan de voet van de toren van Mas de la Tour.

Willemien

Quercus robur
Junco oreganus
Compositae
Cheerindamwee

vrijdag 2 mei

Vannacht heeft het geregend. Nu is de lucht loodgrijs en het regent nog steeds. Een dagwandeling op de westhellingen van de Lubéron is met dit weer niet zo aantrekkelijk, vandaar dat Atte en André hebben besloten het programma om te gooien. Het bezoek aan Apt wat aanvankelijk voor morgen was gepland, wordt verschoven naar deze ochtend. Voor de middag staat een nog nader te bepalen wandeling op het programma. Vanaf de parkeerplaats bij Leclerc in Apt lopen we in regenjacks of onder paraplu's gezamenlijk richting centrum. Als eerste brengen we een bezoek aan het Maison du Parc, het bezoekerscentrum van Parc Naturel Régional de Lubéron. Het centrum geeft een beeld van de geschiedenis van het gebied en er zijn veel fossielen te zien. Jammer genoeg zijn alle verklarende teksten in het Frans en daarom

niet aan mij besteed. Al vrij vlot staan we weer buiten. De groep valt uiteen en ieder kan naar eigen smaak de stad verkennen. De markt die zo leuk moest zijn, is er alleen op zaterdag; dus even lekker snuffelen tussen de gedroogde lavendel, de truffels die per gram worden verkocht en Provençaalse kazen, zeep en wat dies meer zij, gaat mooi niet door. Door de programmawisseling en de regen vervalt ook een bezoek aan de okerrotsen, wat door velen wordt betreurd. Als alternatief gaan Joost, Henk, Hans en ik op zoek naar een boekhandel, Die vinden we al snel en wie staat daar achter de toonbank? onze Belgische Nicole van "Mas de la Tour". Ze heeft naast het serveren en afruimen van borden, blijkbaar nòg een baan. Enthousiast sleept ze stapels plantenboeken aan, waaronder "La Flore de departement de Vaucluse" die bij de liefhebbers bovenaan het verlanglijstje staat. Joost koopt een boek over paddenstoelen en blijkt zelfs te kunnen pinnen. Na ons bezoek weten overigens ook anderen van de groep de winkel te vinden, met als resultaat dat de aanwezige voorraad van "La Flore, enzovoort", in etappes wordt opgekocht. Na in een cafeetje een kop koffie te hebben gedronken, en een bezoek aan het postkantoor, gaan we terug naar de parkeerplaats bij Leclerc, om nog even boodschappen te doen. Het volgende doel vandaag blijkt Fontaine de Vaucluse te heten. Hier ligt een wandelroute naar een bron met een waterval. Nou, dat klinkt goed, en de zon begint ook nog te schijnen als we daar arriveren. Na wat gezoek vinden we de juiste route die via het dorp door een smalle straat voert. Terrasjes en winkeltjes te over, met andere woorden Fontaine de Vaucluse blijkt behoorlijk toeristisch, maar niet ongezellig. Het pad loopt omhoog richting de waterval met, volgens het dagboek van André: "schitterende

La village de Fontaine de Vaucluse

mediterrane begroeiing met onder andere *Urospermum dalechampsii*, *Hyoscyamus albus*, *Opuntia*'s en *Dorycnium ssp.*, in totaal maar liefst 53 soorten." Het is er een drukte van belang, maar desalniettemin een mooi stukje natuur, daar waar de waterval tussen de rotsen naar beneden stroomt. Ik slenter terug met Yula en Kees. Nu wij vrouwen in ons groepje van drie in de meerderheid zijn, zien wij onze kans schoon, de winkeltjes af te struinen naar lavendelzeep en een Provençaals tafelkleed. Teruggekomen in de bus, blijken wij, te oordelen naar de hoeveelheid plastic tasjes, niet de enigen te zijn, die voor het toerisemegeweld zijn bezweken.

Rinie

Snuffeltocht onder een
stokje van bloeddooddag
Eind met onvolgpreken
Kraanvlinders
Vlechtencobot

zaterdag 3 mei

De westhellingen van de Lubéron

Vandaag is het de dag van de verplaatsing. We nemen afscheid van de Lubéron waar we nu een weekje zijn geweest en gaan op weg naar Beaufort-sur-Gervanne in de Vercors, waar we volgens André naast het hotel slechts drie of vier huizen zullen aantreffen. De bus vertrekt om negen uur, stipt als altijd. Eerst wordt er nog wat geklaagd over de toch wel pittige rekeningen voor de wijn en het water bij de diners van het hotel "Mas de la Tour". Maar de conclusie trekken we snel: hadden we de prijs ervan maar vooraf moeten vragen. Een enkeling pakt de Flora's weer te voorschijn en gaat verder met determineren. Anderen

evalueren de schitterende flora van de Provence. Er heerst een nieuwsgierige stemming in de bus: wat staat ons te wachten; zal de soortenrijkdom van de voorbije week worden overtroffen? Atte voorspelt in elk geval nieuwe orchideeënsoorten. Heel prettig is, dat we niet de hele dag in de bus blijven. De voor gisteren geplande excursie was vanwege de regen letterlijk in het water gevallen, maar zal vandaag voor het grootste gedeelte alsnog worden gelopen. Vanuit Robion wordt het dan de echt laatste Lubéron-excursie: het Sentier nature de Robion, langs 'de winderige westhellingen van de Lubéron' zoals het programma vermeldt. Het weer is mooi; zonnig, op het warme af. De hellingen blijken niet echt winderig te zijn, maar wel echte hellingen: we moeten weer veel klimmen en klauteren. Opnieuw doen de ouderen niet onder voor de jongeren. We herkennen veel plantensoorten van

Scarushlauwtje

de afgelopen dagen. Sommigen overheoren elkaar. Opnieuw ook de Cedergrondbekerzwam. In het luchtruim cirkelen roofvogels: een Aasgier en een Slangenarend. De tocht gaat alsmaar hoger tot aan de Sommet du Castelet. In de verte kunnen we met het blote oog het Palais des Papes, het pauselijk paleis in Avignon zien liggen. Naar de Pin de Maillet passeren we een grote kudde schapen en opnieuw de Cedergrondbekerzwam, meer dan 150 schapen, meer dan 50 bekerzwammen. Weer in de bus, nog een flinke rit en dan arriveren we in Beaufort, bij het hotel. Geheel anders dan het eerste. We zijn zeker welkom: de kamers hebben allemaal plantennamen. 's Avonds

Beaufort-sur-Gervans

na het diner maken er een paar een wandeling door het dorp. Ze komen heel enthousiast terug. Het blijkt een fraai, authentiek dorp te zijn, met veel verlaten huizen en straatlantaarns die een geheimzinnig licht verspreiden. En met veel meer dan drie of vier huizen. Die André, zou hij hier echt eerder zijn geweest?

*Satide mit gervans
Nip, tijdstip en bron
Kraas mit gervans
Apsalvans*

Joost

zondag 4 mei

Onze eerste hele dag in Beaufort begon op dezelfde manier als die van de vorige week zonsopgang aan de andere kant van het hotel, en een stralend blauwe hemel. En ja, het werd een warme, zonnige dag. Voor onze hoteleigenaar was het duidelijk de

Eygluy

Atte

eerste dag met een groep KNNV-ers. Het ontbijt verliep daarom nog wat chaotisch, met onder andere een tekort aan brood. Later bleek dat de patroon toch niet helemaal begrepen had, dat we ook het lunchpakket zouden klaarmaken. André noteert: "8.00 uur wat chaotisch ontbijt waarbij de eigenaar erg moest wennen aan mensenmassa en over lunchpakket." Hij vond het maar vreemd dat er zoveel brood doorheen ging en het steeds op was. Door de consternatie merkte hij ook pas achteraf dat hij wel de glazen maar niet de jus d'orange had neergezet... Ook onze reisleiders kregen het op de vroege ochtend al hard te verduren. De groep kwam in opstand tegen hun ondemocratisch genomen besluit van de vorige avond, om 's avonds al om 6 uur te gaan eten. We willen later! We zullen wel zien wat het wordt deze week. Chauffeur Bernhard mocht vandaag niet werken. De wandeling ging dus rechtstreeks vanaf het hotel. Onderweg werden onder meer de volgende opmerkingen gemaakt: "Je kunt van ons zeggen wat je wilt, maar niet dat we snelle wandelaars zijn." (over de tijd die het ons kostte om een paar honderd meter af te leggen) "Nemen

we hem ook nog even mee?" (over een zeldzame plant; wat onmiddellijk boe-geroep veroorzaakte). "Je zou hier bijna voor je plezier gaan wandelen" (bij een ook overigens wonder-schoon pad). "We mogen eten!" (tijdens een nogal verlate pauze voor de lunch). Na deze berg-op-berg-af wandeling hoefden we alleen nog "maar" steil omhoog naar het stadje terug. "De terugtocht wat ingekort, maar door een irritante provisorische omleiding was een erg zwaar stuk ontstaan."

, becommentarieert André dit in zijn notities. Menigeen zakte daarom uitgeput onderuit op het terras van het hotel, al dan niet voorzien van bier of pastis. Een drietal van ons verdwaalden op de terugweg een beetje en kwamen pas kort voor zes uur aan. Op de lekkere maaltijd volgde een tweedeling: A en A gingen determineren, de rest aan de koffie of alcoholische dranken. Uiteraard werd daarbij ook het een en ander besproken: drankorgels, aardappels en masseuses. Zo langzaam aan keerde de rust in Hotel du Midi weer en kwam er een einde aan een lange, warme, vermoeiende maar vooral ook fantastisch fijne dag.

Habelia acetabulum (Bokaalruifjeszwam)

Bij Eygluy

Henk

*Canavicus
Dijt met vte sa timmet
Knos ra/of jerneye blane
Mewke met kordije*

maandag 5 mei

Het dagboek van André begint met de vermelding: "nevelig, broeierig en winderig weer, later heet circa 28 graden." De stemming zit er al meteen goed in als we aan het ontbijt Yula toezingen. Ze is jarig van-

daag. André biedt haar na onze zang een potje jam "passiones" aan. De baas van het hotel rent zich het vuur uit z'n sloffen om de ontbijttafel aan te vullen, zodat we genoeg hebben voor ons lunchpakket. De rol pedaalemmerzakken gaat weer rond en André maant ons, er zuinig mee te zijn. Op weg naar het beginpunt van de wandeling bij Combovin ziet Mimi een Klauwier, die hadden we nog niet gezien. De slingerweg naar boven is erg mooi en geeft een prachtig uitzicht op ons dorp. Hier en daar staan hekken langs

Purperorchis

Klauwier

de weg tegen de stuifneeuw 's winters. Vanuit de bus zien we links twee reeën de bosjes induiken en rechts een weelderig veld met talloze orchideeën; het belooft een prima dag te worden! Atte is er op geband de Orchis tridentata te vinden en om ons aan te moedigen looft hij een fles wijn uit voor degene die hem het eerst ziet. Het eerste deel van de wandeling gaat langs een heel mooi bospad en net als gisteren is er weer een grote verscheidenheid aan planten. Om 11.00 uur houden we pauze.

Atte stuurt, met tactisch vernuft, André een beetje in ("met huiswerk") zodat onze pauze gelukkig wat langer duurt! Bij een schuurtje zien we een Brave Hendrik. Wiel kent één plaats in Limburg waar deze plant staat. Het wordt een fotogenieke dag; zowel tijdens de lunch als bij de theepauze worden er druk bloemen en mensen gefotografeerd. Het is vrij warm en Wiel prijst zich gelukkig dat hij de wind langs z'n enkels kan laten strijken ("Ik ben anti-bergschoen"). We zien zoveel orchideeën dat sommigen er haast blasé van worden: "Ik wil gaan liggen, maar hier staat weer zo'n klein rotorchisje!" Bij het eindpunt blijkt de "bar ouvert" gesloten te zijn. Ook hier kennelijk: maandag wasdag. Op de terugweg zien we vanuit de bus weer heel veel Vlierorchissen. Maar het klapstuk is toch wel de Harlekijnorchis die Jo ziet staan. De bus stopt en we duiken weer het veld in om het eerste exemplaar van deze reis te bewonderen. Toch is deze vondst niet goed genoeg voor de fles wijn; Atte blijft onverbiddelijk. Morgen is er weer een dag om hem te verdienen.... 's Avonds ziet de eettafel er extra feestelijk uit met de vele flessen rode wijn. We klinken op Yula!

Dieuwke

gesevelden
Kiesje met mandappelen
Kaas met pecorino kaas
Cordon van een fruit
Wijn, mevronden door Yula

dinsdag 6 mei

Even buiten Blacon zet de bus ons af voor de wandeling naar Saillans. Annie, Henk en Geert stappen 2.5 km eerder uit, omdat ze zo nodig een heel stuk, in flink tempo willen lopen. Ze beklimmen en passant ook nog een colline en bekijken op de top de ruïne van een village morte. We volgen een breed half verhard pad, met vals plat omhoog. Ver beneden ons horen we het ruisen van de Drôme. De bermen staan vol verrassingen, waaronder een roze vlas en een Ononis-soort. Die zullen we vanavond wel determineren in onze super-de-luxe werkkamer. Op een hoger gelegen wekje vinden de klauteraars wel

dertig *Ophrys drumana*. Kan het toepasselijker? Gerda vangt een haft in een ingenieuze vangbuis die ze afdicht met een krulspeld. We bekijken het eigenaardige insect met z'n lange achterpoten en nog langere legboor aandachtig. Het was een hele toer om al die lange uitstekels onbeschadigd in het potje te krijgen. En wat een vlinders! Als topstukken een Blauwe ijsvogelvlinder en een Koningspage. Onmogelijk om ze allemaal op naam te brengen die blauwtjes, groentjes en Parelmoervlinders. In een bocht zorgen vier Poppenorchissen wéér voor een botanisch opstootje. Verderop is het pad moeilijk te vinden, zodat Geert als onze verspieder telkenmale vooruit moet rennen om de boel te verkennen. André blijkt een voortreffelijk kaartlezer. Tussen twee heuveltoppen door nemen we een ongebaande route wat heel wat "kevers" de kop kost. Tot onze verrassing komen we op het bewegwijzerde pad weer uit. Yula heeft helaas een ongelukje en voor de rest van de week zal ze met een regenboog op haar wang moeten rondlopen. Het is echt de dag van de poppen en de soldaatjes en allerlei spannende bastaarden. In een abrikozenboomgaardje vlakbij het dorp, wemelt het van

de Bleke bosvogeltjes en de Purper-orchissen. Ze oefenen helaas geen aantrekkingskracht op elkaar uit. Het landje met Akkerboterbloemen wordt driftig door ons begraasd in de hoop dat het zaad ook op ons eigen akkertje wil kiemen. Het is een warme en plakkerige dag. Na de afdaling naar het dorp, vallen we letterlijk neer op het eerste

het beste terrasje in Saillans. We genieten van het Franse savoir vivre en kunnen er zelf ook een houtje van. Een moeder met kind laat ons een Nachtpauwoog zien, een prachtige kanjer. Het beest is geheel van slag door het felle zonlicht. Ze doet hem in een doosje en belooft hem vanavond vrij te laten. Saillans is een mooi oud dorp met een kerk uit de 12e eeuw en een archeologisch museum met een Romaanse stèle. Helaas zijn ze dicht en we beperken ons tot

de winkeltjes. De plaatselijke fotograaf verkoopt zijn eigen mooie foto's van orchideeën, het landschap van de Drôme en het stadje. We vallen er op aan en Atte koopt de hele voorraad orchideeën op. Langzaam lopen we terug over de brug over de Drôme, die prachtige koele rivier met haar witte keien. In de bus baden we ons in ons eigen smeltwater en dorsten naar ons terras in het onvolprezen Hôtel du Midi-sur-Gervanne. Vive la France!

*Pigeonnet met tafels
Tante à la main
Hout en/of fersage blinc
Op met abegoren en fuit
Wij, wongubeder door de eenheidsling*

Margriet

woensdag 7 mei (morgen)

Deze dag gingen we 's ochtends naar Crest, een stadje aan de Drôme, dat vooral bekend is om zijn enorme burcht. Het was nogal dreigend weer, maar het bleef vooralsnog droog. Zodra we de bus uit kwamen in Crest, viel de groep al uiteen. Ikzelf ging mee met een groepje dat de uitgezette wandelroute ging lopen. Eerst gingen we naar het Office du Tourisme, om wat info op te halen. Margriet sprak mij even bij over het maken van verslagen en dergelijke. Margriet en Annie gingen voorop, en (mogelijk daardoor?) waren er binnen de kortste keren nog maar een man of vijf over. De rest was al een terrasje gaan pikken? Wij gingen voor de klim naar de burcht. Er was ons verteld dat de burcht vanaf tien uur te bezichtigen zou zijn, dus wij met goede moed naar boven. Toen

we boven kwamen bleek dat de burcht de hele dag gesloten was. Aangezien elk nadeel zijn voordeel heeft, zijn we achter het kasteel langs terug naar het stadje gelopen, waarna we op een gegeven moment een prachtig uitzicht over de stad kregen. Typisch was de wijze waarop de daken van de huizen (zelfs die van de kerk) waren vormgegeven. Vervolgens gingen we verder naar beneden; daar kwamen we enkele

Terras hotel "Du Midi"

16e eeuwse huizen tegen in laatgotische stijl. Nadat we de wandeling verder afgemaakt hadden, doken ook wij een café in, waarin ik mezelf trakteerde op twee stuks chocolademelk. 's Middags gingen we met de bus naar Plan de Baix, waar de groep splitste. De groep-Atte ging vanaf Plan de Baix naar beneden (naar Beaufort) terug lopen, terwijl de groep-André een kloof ging bekijken. Aangezien die nogal glibberig zou zijn, en ik niet het goede schoeisel aan had (sommigen, waaronder ik, waren in de veronderstelling dat we terug zouden gaan naar het hotel, van waaruit we

een bescheiden wandeling zouden maken), zat er voor mij weinig anders op dan vanaf Plan de Baix naar Beaufort te lopen. Deze wandeling was zeker de moeite waard (veel vogelnestjes, en alwéér *Ophrys drumana*) maar 's avonds bij het avondeten kreeg ik te horen dat de groep van André de Drietandorchis had gezien. Jullie zullen wel begrijpen dat ik me zwaar gedepriveerd voelde; Hans zei, dat als hij in mijn schoenen stond, hij wel zou zorgen dat hij die 'drietand' te zien zou krijgen; hij stelde me voor om de hotel-eigenaar als taxichauffeur te laten fungeren of iets dergelijks; maar dat was toch geen reële optie: het eten liep zo lang uit, en was ook zo lekker, dat het me uiteindelijk ook niets meer kon schelen; dan maar geen drietand (gelukkig zou het op de laatste dag 'allemaal' goed komen wat die drietand betreft...).

Ja

Chute de la druisse

woensdag 7 mei (middag)

Narcissus poeticus

's Middags splitst de groep zich. Wij gaan met André naar Gorges d'Ombrière. Vanuit de bus zien we al *Narcissus poeticus* en de floristen roepen: "oh, oh *Gentiana acaulis*(sen)" Stengellose gentianen. Als we uit de bus stappen, lopen we op een asfaltweggetje met bergvergezichten op de achtergrond. Rondom ons prachtige indrukwekkende rotsformaties die ik eerst móet vastleggen. We staan al snel oog in oog met verscheidene orchissen en dan opeens slaakt Margriet een kreet en maakt een dansje: *Orchis italica*, *Orchis italica*!!! Ze heeft haar (of hem?) gevonden. André wijst Margriet op haar vergissing: "Je bedoelt zeker *Orchis tridentata*?" Ja, dat bedoelt ze. Atte heeft een fles wijn

beloofd aan degene die de eerste *Orchis tridentata* zou vinden. Eén bloempje van deze orchis gaat mee in de botaniseertrommel voor de bevestiging door Atte die met de andere groep is meegegaan. Margriet krijgt aan het diner de fles wijn met toespraak van André overhandigd. We noteren tal van planten en duiken dan naar beneden naar de

'Chute de la Druiſe'. Dalend zie ik *Melica uniflora* (Parelgras) en *Primula veris* (Gulden sleutelbloem) in overvloed. De prachtige *Melittis melissophyllum* vraagt er om gefotografeerd te worden. Ondertuſſen horen we het geluid van vallend water. Mooie varens,

Chute de la druiſe

Reseda lutea, *Sanicula europea* (Heelkruid). Het ruisen van water klinkt alſmaar harder en gaat over in een waar watergekletter. Nieuwsgierig loop ik langs het beekje ſteeds een bochtje om, op zoek waar dat vandaan komt. Na de laatste rechterbocht ſtaan we ſchuin tegenover een meterslange kletterende waterval. Met respect voor dit natuurverschijnsel lunchen we op de ſtenen aan de onderkant van, en met zicht op de 'chute'. We lopen terug en ontdekken *Lathraea squamaria* (Schubwortel) en nemen er één bloempje van mee om 's avonds te determineren. Even later geeft Willemien mij een hele bloemſtengel *Lathraea*. Zij vond iets verderop een plakkaat van wel 2 m²! We klimmen omhoog en gaan Gerda's veldje bewonderen. Tjee, wat een hoe-

Tuſſen de orchideeën

veelheid orchiſſen! En bastaarden, niet te geloven. André fotografeert de hele groep zittend op en tuſſen de Soldaatjes, de Aangebrande orchiſſen én de kruisingen van Purperen en Aangebranden. Te gek. We moeten helaas verder. We komen weer bovenaan op het weggetje uit en lopen alweer genietend van de rotsformaties rondom langs dezelfde weg terug.

Annie.

Salie
Lambest
Klein en/of ſwarige blaas
Calce helle

donderdag 8 mei

Weer gingen we met de hele groep op pad, nu richting Gigors. Daar begon, met zicht op de vierkante toren van het kerkje, de wandeling. *Silene italica* kwam bij een lichte afdaling veelvuldig voor. Het doel was vooral de orchideeënweitjes met zijn vele bastaarden. Na een flinke klim kon dan ook de 'jacht' beginnen. Jammer, zeker voor Jo, was dat *Orchis tridentata* de vorige dag reeds was gevonden. Niet alleen orchideeën, ook veldjes met Salie en verderop met Hoefijzerklaver waren een lust voor het oog.

Omgeven door steile kalkwanden luncten we in de schaduw van een boom en genoten we van het uitzicht. Weer was het heerlijk weer. In de warme zonneschijn fladderden vlinders uit het geslacht van de Blauwtjes, van de Parelmoervlinders en de Zandoogjes. En niet te vergeten, de Koningspages. De vlinderhaften waren ook nu weer op jacht naar andere insecten. De Geringde vlekplaat op de niet al te zeer uitgedroogde rundermest werd in geringe mate gevonden. In de tweede rustpauze, na weer een flinke klim, zaten we tussen de mannetjes; orchideeën wel te verstaan. De Zwarte wouw zweefde boven ons en de Raaf liet zich horen. Maar ook de Nachtegaal, de Koekoek, de Zwartkop en de Grasmus waren er. Aan het einde de tocht bleek dat we te vroeg op de met de chauffeur afgesproken plek waren. Het gevolg was dat de meesten te voet afkoersten op Gigors, ons beginpunt. De steile afdaling aan het eind was een verrassing maar tegelijk een

Zwarte wouw

mooi besluit van de dagtocht. André noteert: "Circa 15.00 uur bij de Golfbaan (één uur te vroeg). Drie mensen blijven daar om de bus op te vangen, maar gaan tamelijk diep in het gras liggen: daardoor merkt Bernhard ze niet op en blijft de bus maar wachten, Als ik een half uur na de afgesproken tijd maar eens mobiel bel, blijkt Bernhard iets verder al geruime tijd te staan...."

Grasmus

Gerda en Tonnie

*Cruëlt mit wintert (superdicht van de stamk)
Kieëlt mit fette en lusse
Kloes natij pomoge biloe
Appelkool en roke met onalboen en smoe*

Orchis mascula

vrijdag 9 mei

Voor de laatste keer genieten we van het superontbijt in hôte! "du Midi". In rap tempo worden de koffers ingeladen. Wat nodig is in Nancy wordt apart gehouden, reuze handig bij het uitladen later. Het afscheid van de patròn en zijn vrouw is bijzonder hartelijk; we zullen plezierige herinneringen aan dit hotel bewaren. Het vertrek zelf is een kwartier eerder dan gepland en dat heeft toch niet te maken met het feit dat iedereen er zo genoeg van heeft. Je gaat je bijna afvragen of KNNV-ers dan toch heel gedisciplineerd zijn..... Het weer is veranderd, de zon verdwijnt al snel en het wordt

somber en spetterig, dat maakt het vertrek in elk geval wat makkelijker. We rijden achter elkaar door naar Chalons sur Saône. In de l'Arche langs de autoroute, waar we pauzeren voor de lunch, kunnen sommigen het toch weer niet laten, en speuren in de berm naar, ach het maakt niet uit wat, als het maar mooi is. Gerda neemt een ijsje mee de bus in. Bernhard vindt dat het wel mag maar "als je een schoolkind was geweest, had ik gezegd: buiten opeten". Daarna in één ruk door naar Nancy. Het regent inmiddels, met daarna weer felle opklaringen. Zonder problemen bereiken we om half vijf het overnachtingshotel van de heenreis: Albert/Astoria. Het inchecken gaat snel en waar bistro

Beaufort-sur-Gervanne: klaar voor vertrek

Le Boucher te vinden is, hoeven ze ons ook al niet meer te vertellen. Snel de bagage op de kamer zetten, even opruimen en dan weer in een flink tempo naar Musée de l'Ecole de Nancy. Dat dat wel ietsje té snel was, bleek achteraf. Joost en Bea hebben problemen met het afsluiten van hun kamers. Met behulp van de receptioniste komt dat snel in orde, maar de groep is verdwenen als zij beneden komen, ondanks dat ze hebben gevraagd, even te

wachten..... Tja, niet leuk natuurlijk. Desalniettemin maken ze het er beste van en bekijken veel Jugendstil-gevels die de anderen hebben gemist. Intussen arriveert de rest van de groep min of meer hijgend bij het Musée, wat is gehuisvest in een luxe villa met navenante tuin. We hebben nog net drie kwartier om ons te vergapen aan allerlei uitingen van de Jugendstil waarvan Emile Gallé, waarvan veel werken te zien zijn, een belangrijke vertegenwoordiger was. Stijlkamers, meubels, zelfs een badkuip, veel glaswerk en schilderijen. Vooral het houtsnijwerk geeft de typische spaghetti-stijl te zien: zwierige, langgerekte krullen, met daarnaast veel bloemmotieven. Het houten inlegwerk op diverse kasten is naar mijn smaak letterlijk en figuurlijk een plaatje. André vindt het "mooi van lelijkheid", anderen vinden het prachtig. Hans en ik, toch wel

Een Jugendstil-gevel in Nancy

Jugendstilfans, vinden het wat "over done" met veel minder moois, tussen het moois. André noteert in zijn dagboek: "heel zwaar, grillig, merkwaardig, zeer apart, vaak niet mooi." Na de rondgang lopen we de tuin nog even in, die het aanzien best wel waard is. Groot, ruim opgezet met een prieeltje annex aquarium, het is er merkwaardig genoeg, rustig. De stadsgeluiden lijken wel te worden gedempt. Al met al niet gek middenin een miljoenenstad. We hebben nog wat tijd over en duiken een cafeetje in. Bistro Le Boucher is om de hoek en om acht uur schuiven we aan voor het laatste diner. Daarna naar bed: de laatste nacht in Frankrijk.

Rinie

Wel even wennen aan "maar" drie gangen! (dagboek André)

*Geconcentreerd met geroosterd
Salm met aard
Cresson-tijn met kaas*

Melissa Melissophyllum

zaterdag 10 mei

Om de trend voort te zetten vertrekken we ook deze laatste dag weer op tijd. Ja, ja, bij vertrek van huis zijn we zo gedisciplineerd dat het bijna saai wordt. Het verkoudheidsvirus heeft inmiddels om zich heen gegrepen. Was Dieuwke één van de eerste slachtoffers, nu kampen Atte en Bernhard met griepigheid. De reis verloopt vlot zonder noemenswaardige bijzonderheden. We pauzeren in Sprimont en zetten

daarna koers naar Nederland. Voor de laatste keer neemt André de taak op zich, het volk toe te spreken. "Docenten hebben altijd het laatste woord" zegt hij en hij wil deze waarheid ook nu geen geweld aan doen. André memoreert het ontstaan van deze trip; het

Wespandief

Morchella esculenta var. 'Rotunda'

idee een reis naar de Provence te organiseren, het eerste contact met Atte waarna een tijd aanbrak van het opperen van ideeën, het zoeken naar geschikte tochten en het verzamelen van gegevens. Vervolgens stelde het duo zich de vraag: "Durven wij dit met zo'n groep wel aan?" André zelf heeft een ruime ervaring opgebouwd met reizen naar Rome met klassen van 5 HAVO/VWO onder zijn hoede. "Dat gaat ongeveer als volgt" licht hij in een korte bloemlezing toe: "Als we nog maar net vertrokken zijn, komt de

eerste scholier naar voren met de vraag: 'Kan de radio aan?' Daarna komt de volgende: "Kan het geluid harder?" En weer een ander: "Kan het geluid zachter?" Dan komen de cassettebandjes. De reisleiding beoordeelt ze op dragelijkheid, anders gaan ze direct het raam uit. Dan worden ze het zitten zat, gaan lopen of kruipen op elkaars schoot, daarna gaan ze in het gangpad liggen." Voorts volgt een opsomming van wat er allemaal wél in hotelkamers plaatsvindt, maar wat niét mag: gordijnen die op de vloer belanden: "Ja, meneer, ik weet niet hoe 't komt....." Een liter jenever onder het bed (wordt door de wastafel gespoeld") en meer van dit fraais. Met dergelijke

ervaringen in het achterhoofd, moet deze reis wel een peulenschil hebben geleken. En inderdaad, volgens het duo A en A waren er prima afspraken te maken. André memo-

Luzernevlinder

reert nog een paar highlights: er zijn 27 soorten orchideeën gevonden, per dag zijn er tussen de 50 tot 135 planten genoteerd, er is regelmatig flink doorzettingsvermogen te zien geweest tijdens het wandelen, er heerste een heel goede sfeer en er is veel gelachen, waarmee hij het geheel bestempelt als een fantastische reis. Tot slot meldt André dat hij van iedereen een kenmerkende uitspraak heeft genoteerd. "Degenen met lange tenen moeten vooral bedenken dat het niet serieus is bedoeld." Om de schade te beperken, zijn ze anoniem:

"Zeg, zal ik maar vast vooruit lopen?"

"italica, italica!"

"Kijk die vlinders samen bezig, leuk hè?"

"Ik heb vandaag ook drie bloemen gevonden"

"Wandelschoenen? Veel te warm, ik moet er niet aan denken!"

"Dat zie je toch zo: dat is geen kever, dat is een krekel"

"Blijkbaar kunnen we zo'n 'twee schoentjes'-reis toch nog heel goed aan....."

"Wie wil de detailverschillen horen tussen *Carex halleriana* en *Carex divulsa*?"

"Ik geloof dat ik het wel leuk vind om ook eens een KNNV-reis te leiden"

"Ze zal toch niet verdwaald zijn?"

"Eindelijk even een rustig dagje, ik ben toch verkouden"

"Ik probeer hem te veranderen, maar het lukt niet zo"

"Die laat de bus soppen voor een Harlekijn-orchis"

"Ach joh, dat is gewoon *Asplerium fontanum*, dat zie je toch zo!"
"Hè jammer, nou moet ik maandag weer de piano afstoffen"
"Wat pràchtig, oh wat leuk!"
"Met het angstzweet in je handen toch volhouden"
"Stil, de reisleiding houdt nu werk- en beleidsoverleg"
"C'est formidable, c'est excellent!"

Al deze uitspraken worden begeleid door een hilarisch gelach en met de lange tenen valt het dus wel mee. Inmiddels rijden we al in Limburg, de thuisprovincie van Wiel. Het is een kleine moeite om even de snelweg af te gaan en Wiel, figuurlijk gesproken dan, bijna voor de deur af te zetten. Nadat hij handen heeft geschud, nemen we met veel "Tot ziens" en gezwaai afscheid van Wiel en zetten de weg voort naar Nijmegen, in een zonnig Nederland. Zonder problemen arriveren we op plek waar we veertien dagen geleden in de regen vertrokken. Beladen met veel opgedane kennis, herinneringen aan veel gelach, veel saamhorigheid en maaltijden die met regelmaat het stempel gastronomisch mochten dragen en een massa aan indrukken van dit prachtige gebied op het netvlies, kunnen we terugkijken op een prachtige reis.

Rinie

Waarnemingen planten

		LUBERON						VERCORS																							
Syntaxa		Soortnaam		Nederlandse naam		april		mei		28		29		30		1		2		3		4		5		6		7		8	
Equisetopsida																															
Equisetaceae		Equisetum arvense		Heermoes				x														x		x						x	
		Equisetum palustre		Lidrus				x																x							
		Equisetum ramosissimum		Verlakte paardenstaart				x																		x					
		Equisetum telmateia		Reuzenpaardenstaart																											
Pteropsida																															
Ophioglossaceae		Ophioglossum vulgatum		Addertong																										x	
Polypodiaceae		Polypodium cambricum		Gewone eikvaren						x																				x	
		Polypodium vulgare																												x	
Dennstedtiaceae		Pteridium equiinum		Adelaarsvaren																										x	
Aspleniaceae		Asplenium fontanum		Genaalde streepvaren				x																						x	
		Asplenium ruta-muraria		Muuervaren				x																						x	
		Asplenium trichomanes		Steenbreekvaren				x		x																				x	
		Ceterach officinarum		Schubvaren				x		x																				x	

		LUBERON						VERCORS					
		april			mei								
Syntaxa	Soortnaam	Nederlandse naam	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8
<i>Pinopsida</i>													
Pinaceae	<i>Cedrus libani</i> ssp. <i>atlantica</i> <i>Pinus halepensis</i> <i>Pinus sylvestris</i>	Aleppoden Grove den	x		x								x
Cupressaceae	<i>Juniperus oxycedrus</i>		x										
<i>Magnoliopsida</i>													
Aristolochiaceae	<i>Aristolochia clematitis</i> <i>Aristolochia pistilochia</i> <i>Aristolochia rotunda</i>	Pijpboom	x			x	x				x		
Ranunculaceae	<i>Aquilegia vulgaris</i> <i>Clematis flammula</i> <i>Helleborus foetidus</i> <i>Hepatica nobilis</i> <i>Nigella damascaena</i> <i>Ranunculus arvensis</i> <i>Ranunculus bulbosus</i> <i>Ranunculus ficaria</i> <i>Ranunculus gramineus</i> <i>Ranunculus paludosus</i> <i>Ranunculus sardous</i> <i>Thalictrum minus</i>	Wilde akelei Stinkend nieskruid Leverbloempje Juffertje-in het groen Akkerboterbloem Knolboterbloem Speenkruid	x			x	x		x	x	x	x	x
Papaveraceae	<i>Glaucium flavum</i> <i>Papaver rhoeas</i>	Behaarde boterbloem Kleine ruit Gele hoempapaver Grote klaproos	x										x

		LUBERON												VERCORS											
		april						mei																	
Syntaxa	Soortnaam	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8		
Fumariaceae	Gewone duivenkervel	x																						x	
	Zachte eik	x																							
Ulmaceae	Celtis australis					x																			
Moraceae	Broussonetia papyrifera																							x	
Urticaceae	Parietaria officinalis			x																				x	
Fagaceae	Quercus coccifera	x																						x	
	Quercus ilex	x																						x	
Chenopodiaceae	Chenopodium bonus-henricus																							x	
Caryophyllaceae	Arenaria aggregata																								
	Arenaria serpyllifolia																								x
	Cerastium brachypetalum																								
	Hemiaria glabra																								
	Moehringia trinervia																								
	Petrorhagia prolifera																								
	Polycarpon tetraphyllum																								
	Saponaria ocymoides																								
	Saponaria officinalis																								
	Scleranthus annuus																								
	Silene italica																								
	Silene latifolia subsp. Alba																								
Silene nutans																									
Silene vulgaris																									
	Avondkoekoeksbloem																								
	Nachtsilene																								x
	Blaassilene																								x

LUBERON											VERCORS							
											april				mei			
Syntaxa	Soortnaam			Nederlandse naam			28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	
Caryophyllaceae	Stellaria aquatica	Watermuur						x							x			
	Stellaria holostea	Grote muur												x				
	Stellaria media	Vogelmuur							x									
Polygonaceae	Rumex intermedius						x											
	Rumex scutellatus	Spaanse zuring										x						
Hypericaceae	Hypericum montanum	Bergheerthooi													x		x	
	Hypericum tetrapterum	Geveugeld heerthooi														x	x	
Tiliaceae	Tilia cordata	Winterlinde										x						
Cistaceae	Cistus albidus						x			x								
	Cistus salvifolius						x			x								
	Helianthemum apenninum	Wit zonnenroosje							x		x				x			
	Helianthemum hirtum						x		x									
	Helianthemum nummularium Helianthemum oelandicum ssp italicum	Geel zonnenroosje					x		x								x	
Violaceae	Viola arvensis	Akkerviooltje							x									
	Viola hirta	Ruilg viooltje					x						x				x	
	Viola odorata	Maarts viooltje															x	
	Viola reichenbachiana	Donkersporig bosviooltje											x	x				x
Cucurbitaceae	Bryonia dioica	Heggenrank													x			
Salicaceae	Salix purpurea	Bittere wilg															x	

		LUBERON												VERCORS									
		april						mei															
Syntaxa	Soortnaam	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8
Brassicaceae	Nederlandse naam																						
	Look zonder look	x																					
	Bleek schildzaad	x	x										x										
	Zandraket		x																				
	Ruige scheefkelk	x											x										
	Torenscheefkelk	x											x										
	Gewoon barbarakruid																						
	Brikruid	x											x										
	Geveugelde hardvrucht																						
	Kalkraket																						
	Gewoon herderstasje																						
	Muurbloem	x											x										
	Wedde																						
	Veldkruiders																						
	Pijlkruiders																						
	Herik																						
	Doorgroeide boerenkers																						
	Wilde reseda																						
	Resedaceae	Reseda lutea																					
		Reseda phyteuma	x																				

		LUBERON							VERCORS																
Syntax	Soortnaam	Nederlandse naam	april							mei															
			28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	
Ericaceae	<i>Calluna vulgaris</i>	Struikhei																							x
Pyrolaceae	<i>Orthilia secunda</i>	Eenzijdig wintergroen																							x
Primulaceae	<i>Asterolinon linum-stellatum</i>		x																						
	<i>Coris monspeliensis</i>	Grote wederik	x			x																			
	<i>Lysimachia vulgaris</i>	Echte sleutelbloem				x																			
	<i>Primula veris</i>	Stengelloze sleutelbloem			x																				x
	<i>Primula vulgaris</i>								x																x
Crassulaceae	<i>Sedum acre</i>	Muurpeper															x								
	<i>Sedum dasyphyllum</i>	Dik vetkruid	x																						
	<i>Sedum reflexum</i>	Tripmadam																							
	<i>Sedum sediforme</i>																								
	<i>Umbilicus rupestris</i>	Rotsnavelkruid	x			x											x								
Saxifragaceae	<i>Saxifraga granulata</i>	Knolsteenbreek												x											x
	<i>Saxifraga tridactylites</i>	Kandelaarje	x											x											x
Rosaceae	<i>Agrimonia eupatoria</i>	Gewone agrimonie												x											x
	<i>Alchemilla alpina</i>																								
	<i>Amelanchier rotundifolia</i>																								
	<i>Filipendula vulgaris</i>	Europees krentenboompje	x											x											
	<i>Fragaria vesca</i>	Knolspiraea												x											
	<i>Geum urbanum</i>	Bosaardbei																							
	<i>Potentilla reptans</i>	Geel nagekruid												x											
	<i>Potentilla verna</i>	Vijfvingerkruid												x											
	<i>Prunus mahaleb</i>	Voorjaarsganzenk.																							
	<i>Sanguisorba minor</i>	Weichselboom	x											x											
		Kleine pimpemel	x											x											x

		LUBERON												VERCORS											
		april						mei																	
		28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8		
Syntaxa	Soortnaam	Nederlandse naam																							
Rosaceae	<i>Sorbus aria</i>	Meelbes																							
	<i>Sorbus domestica</i>	Elsbes																							
	<i>Sorbus torminalis</i>	Wondklaver (geel+rood)																							
Fabaceae	<i>Anthyllis vulneraria</i>	Wilde hokjespeul																							
	<i>Argyrobium linnaeanum</i>																								
	<i>Astragalus glycyphyllos</i>																								
	<i>Astragalus incanus</i>																								
	<i>Astragalus monspessulanus</i>																								
	<i>Bituminaria bituminosa</i>																								
	<i>Calycotome spinosa</i>																								
	<i>Cercis siliquastrum</i>																								
	<i>Colutea arborescens</i>																								
	<i>Coronilla emerus</i>																								
	<i>Coronilla minima</i>																								
	<i>Coronilla scorpioïdes</i>																								
<i>Cytisus scoparius</i>																									
<i>Cytisus sessifolius</i>																									
<i>Dorycnium hirsutum</i>																									
<i>Dorycnium pentaphyllum</i>																									
<i>Genista hispanica</i>																									
<i>Genista pilosa</i>																									
<i>Hippocrepis ciliata</i>																									
<i>Hippocrepis comosa</i>																									
<i>Laburnum anagyroides</i>																									
<i>Lathyrus aphaca</i>																									
<i>Lathyrus cicera</i>																									
<i>Lathyrus latifolius</i>																									
<i>Lathyrus setifolius</i>																									
		Europese blaazenstruik																							
		Struikkroonkruid																							
		Brem																							
		Kruipbrem																							
		Paardenhoeftlaver																							
		Gouden regen																							
		Naakte lathyrus																							
		Brede lathyrus																							

		LUBERON					VERCORS							
		april					mei							
		28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8		
Syntaxa	Nederlandse naam													
Fabaceae	Soortnaam													
	<i>Trigonella monspeliaca</i>	x												
	<i>Vicia hybrida</i>	x	x		x					x				
	<i>Vicia lathyroides</i>	x												
	<i>Vicia pannonica</i>		x		x									
	<i>Vicia sepium</i>								x					
	<i>Vicia tenuifolia</i>										x			
<i>Vicia villosa</i>											x			
Thymelaeaceae	<i>Daphne gnidium</i>	x												
	<i>Daphne laureola</i>			x										
	<i>Laurus nobilis</i>							x		x	x			
Onagraceae	<i>Epilobium parviflorum</i>										x			
Comaceae	<i>Comus sanguinea</i>													
	<i>Rode kornoelje</i>				x									
Santalaceae	<i>Osyris alba</i>				x	x	x							
	<i>Thesium divaricatum</i>					x								
Viscaceae	<i>Viscum album</i>													
	<i>Maretak</i>				x									
Celastraceae	<i>Euonymus europaeus</i>													
	<i>Wilde kardinaalsmuts</i>				x									
Aquifoliaceae	<i>Ilex aquifolium</i>									x				
	<i>Hulst</i>													
Buxaceae	<i>Buxus sempervirens</i>													
	<i>Palmboomje</i>											x		
Euphorbiaceae	<i>Euphorbia amygdaloides</i>													
	<i>Euphorbia characias</i>	x			x				x		x			
	<i>Amandelwolsmeik</i>													

		LUBERON										VERCORS																
		april					mei																					
		28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8					
Syntaxa	Soortnaam	Nederlandse naam																										
Euphorbiaceae	<i>Euphorbia cyparissias</i>	x	x	x																								
	<i>Euphorbia dulcis</i>																											
	<i>Euphorbia esula</i>	x																										
	<i>Euphorbia exigua</i>					x																						
	<i>Euphorbia helioscopia</i>	x																										
	<i>Euphorbia lathyris</i>																											
	<i>Euphorbia serrata</i>	x		x	x	x																						
	<i>Mercurialis annua</i>			x																								
	<i>Mercurialis perennis</i>																											
Rhamnaceae	<i>Rhamnus alaternus</i>	x																										
	<i>Rhamnus saxatilis</i>	x	x	x																								
Linaceae	<i>Linum bienne</i>																											
	<i>Linum campanulatum</i>																											
	<i>Linum catharticum</i>																											
	<i>Linum narbonense</i>																											
	<i>Linum strictum</i>																											
	<i>Linum suffruticosum</i>																											
Aceraceae	<i>Acer campestre</i>																											
	<i>Acer monspessulanum</i>																											
Anacardiaceae	<i>Cotinus coggygria</i>																											
	<i>Pistacia terebinthus</i>																											
Rutaceae	<i>Ruta angustifolia</i>																											
Polygalaceae	<i>Polygala comosa</i>																											

		LUBERON								VERCORS							
		april				mei											
Syntax	Soortnaam	Nederlandse naam	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8				
Polygalaceae	<i>Polygala nicaeensis</i> ssp. <i>gariodiana</i>																
	<i>Polygala vulgaris</i>	Gewone vleugeltjesbloem	x						x						x	x	x
Geraniaceae	<i>Erodium acaule</i>				x												
	<i>Erodium ciconium</i>			x	x												
	<i>Erodium malachoides</i>							x									
	<i>Geranium columbinum</i>																
	<i>Geranium lucidum</i>																
	<i>Geranium molle</i>																
	<i>Geranium purpureum</i>																
	<i>Geranium pyrenaicum</i>																
	<i>Geranium robertianum</i>																
	<i>Geranium rotundifolium</i>																
	<i>Geranium sanguineum</i>																
Araliaceae	<i>Hedera helix</i>	Klimop															
Apiaceae	<i>Angelica sylvestris</i>	Gewone engelwortel															x
	<i>Anthriscus sylvestris</i>	Fluitekruid															x
	<i>Apium nodiflorum</i>	Groot moerasscherm															
	<i>Bupleurum baldense</i>																
	<i>Chaerophyllum temulum</i>																
	<i>Eryngium campestre</i>	Dolle kervel															
	<i>Laserpitium gallicum</i>	Echte kruisdistel															
	<i>Laserpitium latifolium</i>																
	<i>Laserpitium siler</i>	Breed lazerkruid															
	<i>Pastinaca sativa</i>	Pastinaak															
	<i>Peucedanum palustre</i>	Melkeppe															
<i>Pimpinella major</i>	Grote bevermel																

		LUBERON					VERCORS							
		april					mei							
		28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8		
Syntaxa	Soortnaam	Nederlandse naam												
Apiaceae	<i>Pimpinella minor</i>													
	<i>Sanicula europaea</i>								x					
	<i>Scandix peucedan-veneris</i>													
	<i>Trinia glauca</i>	x												
Gentianaceae	<i>Blackstonia perfoliata</i> ssp. <i>perfoliata</i>													
	<i>Gentiana cruciata</i>									x				
	<i>Gentiana kochiana</i>											x		
	<i>Gentiana lutea</i>							x						
	<i>Gentiana verna</i>										x			
Apocynaceae	<i>Vinca major</i>													
Asclepiadaceae	<i>Vincetoxicum hirsutinaria</i>													
Solanaceae	<i>Hyoscyamus albus</i>													
	<i>Solanum dulcamara</i>													
Convolvulaceae	<i>Convolvulus arvensis</i>													
	<i>Convolvulus cantabrica</i>													
Boraginaceae	<i>Anchusa azurea</i>													
	<i>Borago officinalis</i>													
	<i>Echium plantagineum</i>													
	<i>Echium vulgare</i>													
	<i>Lithospermum arvense</i>													
	<i>Lithospermum officinale</i>													
	<i>Lithospermum purpureocaeruleum</i>													
	<i>Blauw parelzaad</i>													
	<i>Bitterzoet</i>													
	<i>Akkerwinde</i>													
	<i>Cantabricse winde</i>													
	<i>Italiaanse ossetong</i>													
	<i>Bernagie</i>													
	<i>Slangenkruid</i>													
	<i>Ruw parelzaad</i>													
	<i>Glad parelzaad</i>													
	<i>Blauw parelzaad</i>													

		LUBERON								VERCORS							
		april				mei											
Syntaxa		Soortnaam		Nederlandse naam		28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	
Lamiaceae		<i>Silvia verbenaca</i>	Kleinbloemige salie			x										x	
		<i>Sideritis hirsuta</i>				x											
		<i>Sideritis romana</i>					x										
		<i>Stachys officinalis</i>	Betonie		x												
		<i>Stachys recta</i>	Bergandoom					x						x		x	
		<i>Stachys sylvatica</i>	Bosandoom										x				
		<i>Teucrium chamaedrys</i>	Echte gamander		x			x			x	x	x	x	x	x	
		<i>Teucrium luteum</i>								x							
		<i>Teucrium polium</i>			x											x	
		<i>Thymus vulgaris</i>	Echte tijm		x												
Globaliaceae		<i>Globularia alypum</i>								x		x	x	x		x	
		<i>Globularia cordifolia</i>										x					
		<i>Globularia vulgaris</i>			x								x				
Plantaginaceae		<i>Plantago argentea</i>			x												
		<i>Plantago lagopus</i>							x								
		<i>Plantago media</i>						x				x	x	x		x	
		<i>Plantago sempervirens</i>	Ruige weegbree														
Oleaceae		<i>Jasminum fructicans</i>				x										x	
		<i>Ligustrum vulgare</i>	Wilde liguster		x												
		<i>Phillyrea angustifolia</i>	Smalbladige steenlinde		x												
Scrophulariaceae		<i>Antirrhinum latifolium</i>							x	x						x	
		<i>Cymbalaria muralis</i>	Muurleeuwenbek							x							
		<i>Digitalis lutea</i>	Geel vingeroedskruid										x	x		x	
		<i>Lathraea squamaria</i>	Bleke schubwortel		x			x									
		<i>Linaria supina</i>	Liggende leeuwenbek			x										x	

		LUBERON												VERCORS			
		april						mei									
		28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8					
Syntaxa	Soortnaam	Nederlandse naam															
Scrophulariaceae	<i>Melampyrum pratense</i>																
	<i>Parentucellia latifolia</i>			x													
	<i>Rhinanthus alectorolophus</i>																
	<i>Scrophularia canina</i>																
	<i>Verbascum boerhavii</i>																
	<i>Verbascum nigrum</i>																
	<i>Verbascum sinuatum</i>																
	<i>Veronica beccapunga</i>																
	<i>Veronica chamaedrys</i>																
	<i>Veronica persica</i>																
Orobanchaceae	<i>Orobanche alba</i>																
	<i>Orobanche caryophyllacea</i>																
	<i>Orobanche gracilis</i>																
	<i>Orobanche hederæ</i>																
	<i>Orobanche teucrii</i>																
Campanulaceae	<i>Campanula persicifolia</i>																
	<i>Campanula rapunculus</i>																
	<i>Campanula trachelium</i>																
	<i>Phyteuma spicatum</i> ssp. <i>nigrum</i>																
	<i>Cruciata laevipes</i>																
Rubiaceae	<i>Galium aparine</i>																
	<i>Galium mollugo</i>																
	<i>Galium obliquum</i>																
	<i>Galium odoratum</i>																
	<i>Galium parisiense</i>																
	<i>Galium pumilum</i>																
	<i>Lievevrouwebedstro</i>																
<i>Frans walstro</i>																	
<i>Kalkwalstro</i>																	

		LUBERON												VERCORS			
		april						mei									
Syntaxa	Soortnaam	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8					
Rubiaceae	Geel walstro	x	x	x	x			x	x	x	x						
	Blauw walstro				x			x	x								
	Rode kamperfoelie							x									
	Kruidvlier			x						x							
Caprifoliaceae	Wollige sneeuwbal			x				x									
	Viburnum tinus				x												
	Viburnum lantana																
Valerianaceae	Centranthus calcitrapa																
	Centranthus ruber					x											
	Valeriana officinalis				x	x											
	Valeriana triptenis																
	Valeriana tuberosa																
	Valerianella dentata																
	Valerianella locusta																
Dipsacaceae	Gedande veldsla																
	Gewone veldsla			x													
	Grote kaardebol																
Asteraceae	Beemdkroon																
	Blauwe knoop																
	Gewoon duizendblad																
Asteraceae	Madeliefje																
	Koelecoog																
	Aknergoudsbloem																
	Carduus nigrescens																
	Carduus arvensis																

		LUBERON										VERCORS											
		april					mei																
		28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8

Syntaxa	Soortnaam	Nederlandse naam	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8
Asteraceae	Carduus tenuiflorus	Tengere distel	x			x																		
	Carlina acaulis	Zilverdistel											x											x
	Carlina vulgaris	Driedistel		x		x							x											x
	Centaurea scabiosa	Grootbloemige centaurie									x													x
	Centaurea triumphetti			x																				
	Cirsium arvense	Akkerdistel						x																
	Cirsium vulgare	Speerdistel	x											x										
	Crepis sancta		x											x										
	Crupina vulgaris		x		x				x					x										
	Erigeron karvinskianus	Muurfijnstraal							x															
	Eupatorium cannabinum	Koninginnekruid								x										x				x
	Filago vulgaris	Duits viltkruid					x																	
	Helichrysum stoechas	Kerriepiant		x		x								x										
	Inula conyzae	Donderkruid			x																			
	Lactuca perennis	Blauwe sla		x		x					x			x		x	x							x
	Leontodon crispus			x		x								x		x	x							
	Leucanthemum vulgare	Gewone margriet																			x			x
	Leuzea conifera													x										
	Mycelis muralis	Muursla																	x					
	Onopordum acanthium	Wegdistel															x							x
	Palleris spinosa																							
	Picris echioides	Dubbelkelk																						
Pulicaria dysenterica	Heelblaadjes															x								
Senecio gallicus													x		x									
Sylibum marianum	Mariadistel																							
Tanacetum corymbosum													x											
Tragopogon pterifolius	Paarse morgenster																							
Tragopogon pratensis ssp. orientalis	Costerse morgenster																							
																x								
																x								

		LUBERON										VERCORS			
		april					mei								
Syntaxa	Soortnaam	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8			
Asteraceae	Tragopogon pratensis ssp. pratensis														
	Urospermum dalechampii					x									
	Xeranthemum inapertum	x													
Araceae	Arum italicum							x							
	Arum maculatum							x	x						
Juncaceae	Luzula campestris														
	Luzula pilosa								x						
Cyperaceae	Carex acutiformis														
	Carex caryophyllaea														
	Carex digitata														
	Carex divulsa														
	Carex flacca														
	Carex halleriana														
	Carex hirta														
	Carex nigra														
	Carex otrubae														
	Carex ovalis														
	Carex panicea														
	Carex pendula														
	Carex pilulifera														
	Carex remota														
	Carex spicata														
	Carex tomentosa														
	Scirpoides holoschoenus														
		Nederlandse naam													
	Gele morgenster														
	Italiaanse aronskelk														
	Gevlekte aronskelk														
	Gewone veldbies														
	Ruige veldbies														
	Moeraszegge														
	Voorjaarszegge														
	Vingerzegge														
	Groene bermzegge														
	Zeegroene zegge														
	Ruige zegge														
	Zwarfe zegge														
	Valse voszegge														
	Hazenzegge														
	Blauwe zegge														
	Hangende zegge														
	Pilzegge														
	Ijle zegge														
	Gewone bermzegge														
	Viltzegge														
	Kogelbies														

		LUBERON						VERCORS					
		april						mei					
Syntaxa	Soortnaam	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8	
Poaceae	<i>Aegilops geniculata</i>					X	X						
	<i>Anisantha sterilis</i>					X						X	
	<i>Anisantha tectorum</i>					X							
	<i>Arrhenatherum elatius</i>											X	
	<i>Avena sterilis</i>												
	<i>Avenula bromoides</i>	X											
	<i>Brachypodium retusum</i>	X					X						
	<i>Brachypodium sylvaticum</i>											X	
	<i>Briza media</i>			X								X	
	<i>Bromopsis erecta</i>							X	X	X		X	
	<i>Catapodium rigidum</i>										X		
	<i>Festuca arundinacea</i>					X							
	<i>Festuca ovina</i>												
	<i>Lagurus ovatus</i>					X							
	<i>Melica ciliata</i>												
	<i>Melica uniflora</i>												
	<i>Mibora minima</i>												
	<i>Poa bulbosa</i>											X	
	<i>Poa nemoralis</i>									X	X	X	
	<i>Poa pratensis</i>									X	X	X	
<i>Sesleria albicans</i>		X											
<i>Stipa offneri</i>											X		
<i>Stipa pennata</i>													
<i>Trisetum flavescens</i>										X			
	Goudhaver										X	X	
Liliaceae	<i>Anthericum liliago</i>												
	<i>Aphyllanthes monspeliensis</i>											X	
	<i>Asparagus acutifolius</i>									X	X	X	
	<i>Asparagus officinalis</i>	X											
	Tuinasperge										X		

		LUBERON										VERCORS								
		april					mei													
Syntax	Soortnaam	28	29	30	1	2	3	4	5	6	7	8								
Liliaceae	Nederlands naam																			
	Herfsttijloos			x					x											
	Kuifhyacint	x			x					x										
	Vergeten druifhyacint	x																		
	Witte narcis				x				x											
	Gewone vogelmelk	x			x															
	Weinekende salomonszegel	x							x	x										
	Muizedoom				x					x										
	Steekwinde																			
	Iridaceae	Zwaardlelie																		
Italiaanse zwaardlelie																				
Gele lis		x																		
Spekwortel																				
Dioscoreaceae	Tamus communis																			
Orchidaceae	Aparte lijst																			

André Beijersbergen
Annie Vos-Smit

Waarnemingen orchideeën

In totaal zijn er 33 soorten orchideeën gevonden en daarnaast nog 8 kruisingen. Dit is een behoorlijk aantal, gezien de korte periode van verblijf en in aanmerking genomen, dat we de later bloeiende soorten uiteraard niet konden vinden. Uitsluitend in de Luberon zijn 7 soorten gevonden en in de Vercors 11 soorten. Hierna volgt een overzicht per gebied van de gevonden soorten.

Vaucluse (standplaats Gargas)									
Soortnaam	Nederlandse naam	27-4	28-4	29-4	30-4	1-5-a	1-5-b	2-5	3-5
1 Anacamptis pyramidalis	Hondskruid				KN/BB 2				
2 Barlia robertiana			VB 1	EB 1	EB 1	UB 1	UB 1	UB 1	UB 2
3 Cephalanthera damasonium	Bleek bosvogeltje			BB 1	BB 1	BB 1			
4 Cephalanthera longifolia	Wit bosvogeltje					BB 5			
5 Epipactis helleborine	Breedbl. wespenorchis			RZ 5	KN 5	RZ 5			
6 Epipactis micropylla	Kleinbl. Wespenorchis			RZ 1	RZ 1				
7 Himantoglossum hircinum	Bokkenorchis	RZ 1	KN 1		RZ 1		RZ 1		BB 3
8 Limodorum abortivum	Aspergeorchis		BB/BB 2	VB 1	BB 4	BB 3	VB 1		
9 Neottia nidus-avis	Vogelnestje				BB 3				
10 Ophrys apifera	Bijenorchis	RZ 1							
11 Ophrys araneola	Vroege spinnenorchis			EB 1	EB 3	UB 1			
12 Ophrys drumana	Drômeorchis			VB 1					
13 Ophrys fusca	Roodbruine orchis		EB/UB 1		UB 1				
14 Ophrys holoserica	Hommelorchis				VB 4				
15 Ophrys insectifera	Vliegenorchis				VB 3				
16 Ophrys passionis				VB/EB 5	VB/EB 4		EB 1		VB/UB 2
17 Ophrys provincialis			VB 2	VB 5					
18 Ophrys scolopax	Snippenorchis				VB 2				
19 Orchis purpurea	Purperorchis	VB 1	VB 1	VB 5	VB/EB 4	VB 3			
20 Orchis simia	Aapjesorchis								VB 1

Vaucluse (standplaats Gargas)

Soortnaam	Nederlandse naam	27-4	28-4	29-4	30-4	1-5-a	1-5-b	2-5	3-5
21 Orchis ustulata	Aangebrande orchis								EB 1
22 Platanthera chlorantha	Bergnachtorchis				RZ 2				
Totaal		3	6	10					

Op. passionis x Op. prov.

Op. holoserica x Op. scolopax

Op. passionis x Op. scolopax

3

10

Op. passionis x Op. prov.

Op. holoserica x Op. scolopax

Op. passionis x Op. scolopax

VB 1

VB 2

VB 1

Legenda:

BB= Begin bloei

EB= Einde bloei

UB= Uitgebloeid

KN= Knop

RZ= Rozet

1= 1-5 exemplaren

2= 6-10 ex.

3= 11-50 ex.

4= 51- 100 ex.

5= > 100 ex.

Vercors (standplaats Beaufort-sur-Gervanne)

Soortnaam	Nederlandse naam	3-5	4-5	5-5	6-5	7-5	8-5
1 Aceras anthropophorum	Poppenorchis		KNVB 2	VB 2	VB 2	VB 2	VB 3
2 Anacamptis pyramidalis	Hondskruid		BB 3		BBVB 5	BB 2	
3 Cephalanthera damasonium	Bleek bosvogeltje				VB 1	VB 1	
4 Cephalanthera longifolia	Wit bosvogeltje		VB 3	VB 3	VB 3	VB 2	VB 2
5 Dactylorhiza sambucina lutea	Vlierorchis geel			VB 4			VB 2
6 Dactylorhiza sambucina rubra	Vlierorchis rood			VB 2			VB 1

Vercors (standplaats Beaufort-sur-Gervanne)

Soortnaam	Nederlandse naam	3-5	4-5	5-5	6-5	7-5	8-5
7 <i>Epipactis helleborine</i>	Breedbl. wespenorchis		KN 1	KN 1	KN 3	KN 2	
8 <i>Himantoglossum hircinum</i>	Bokkenorchis	RZ 1	KN 2		KN 2	KN 2	KN 2
9 <i>Limodorum abortivum</i>	Aspergeorchis	BB 1	BB 2	KN 1	VB 3	VB 2	VB 2
10 <i>Listera ovata</i>	Grote Keverorchis		BB 4	KN 3	BB 2	VB 2	VB 2
11 <i>Neottia nidus-avis</i>	Vogelnestje		BB 3			KN 5	
12 <i>Ophrys araneola</i>	Vroege spinnenorchis	UB 1	EB/UB		EB/UB	EB 2	EB 1
13 <i>Ophrys drumana</i>	Drômeorchis		3 VB 3		2 VB/EB	VB 3	VB 1
14 <i>Ophrys holoserica</i>	Hommelorchis		VB 3		4 VB 2	VB 2	VB 2
15 <i>Ophrys insectifera</i>	Vliegenorchis		VB 3	VB 3	VB 3	VB 2	VB 3
16 <i>Orchis mascula</i> *	Mannetjesorchis			VB 4		VB 4	VB 4
17 <i>Orchis militaris</i>	Soldaattje		BB/VB	KN 1	VB 2	VB 1	VB 2
18 <i>Orchis morio</i>	Hartekijn		3 VB 1				VB 2
19 <i>Orchis pallens</i>	Bleekgele orchis		VB 1	VB 1			
20 <i>Orchis provincialis</i>	Provenceorchis			VB 3			VB 2
21 <i>Orchis purpurea</i>	Purperorchis	VB 2	VB 3	VB 3	VB 2	VB 2	VB 3
22 <i>Orchis simia</i>	Aapjesorchis	VB 1	VB 2	VB 5	VB 3	VB 1 *	VB 2 *
23 <i>Orchis tridentata</i>	Drietandorchis					VB 1	BB/VB
24 <i>Orchis ustulata</i>	Aangebrande orchis		VB 4	VB 4	VB 1	VB 2	VB 2
25 <i>Platanthera bifolia</i>	Weiniekende nachtorchis	KN 1	KN/BB		VB 5		
Totaal			2				
Ook <i>Or. mascula alba</i>			VB 2				
Ook <i>Or. simia alba</i>						VB 1	VB 1

Vercors (standplaats Beaufort-sur-Gervanne)

Soortnaam	Nederlandse naam	3-5	4-5	5-5	6-5	7-5	8-5
1 <i>Ac. anthropoph. x Or. simia</i>				VB 1			VB 1
2 <i>Or. militaris x Or. simia</i>						VB 1	
3 <i>Or. militaris x Or. purpurea</i>						VB 1	VB 1
4 <i>Or. purpurea x Or. simia</i>							VB 1
5 <i>Or. tridentata x Or. ustulata</i>							

De *Ophrys holoserica* heeft in de Vercors ook kenmerken van *Ophrys scolopax*
De zuivere *Op. holoserica* heb ik slechts 1 tot 2 maal gezien.

Legenda:

BB= Begin bloei	1= 1-5 exemplaren
EB= Einde bloei	2= 6-10 ex.
UB= Uitgebloeid	3= 11-50 ex.
KN= Knop	4= 51- 100 ex
RZ= Rozet	5= > 100 ex.

Dit zijn de gegevens, zoals die door mij tijdens de wandelingen zijn verzameld.
Andere deelnemers kunnen tot andere soorten en aantallen komen.

Atte van den Berg

Paddenstoelen

Tijdens de reis heb ik, het bloed kruipt altijd waar het niet gaan kan, ook naar paddenstoelen gekeken. Een der leukste vondsten was de Cedergrondbekerzwam (*Geopora sumneriana*). Deze soort komt ook in Nederland voor in stadstuinen en in parken onder de daar aangeplante ceders. Tot en met 1998 was de soort hier slechts uit 5 uur-hokken bekend, maar daarna nog van meer plaatsen vermeld, vooral in het westen van het land. Zelf had ik deze soort nog niet eerder gevonden, al heb ik wel een excicaat uit Amsterdam in mijn herbarium (legaat An Westerweel). Verleden jaar had ik bij de voorbereiding van de reis hem niet aangetroffen en daarom was ik erg verheugd deze paddestoel dit jaar in zulke aantallen aan te treffen.

Verdere leuke vondsten waren:

- a. De Gewone Morielje (*Morchella esculenta* var. *rotunda*). In Nederland bekend van 141 uurhokken. Tot voor 10 jaren kwam hij in Olst-Wijhe voor in het gebied Fortmond.
- b. De Bokaalkluifjeszwam (*Helvella acetabulum*), 135 uurhokken > Ik ken deze soort uit de Flevopolders en dan vooral van de Voorlanden langs het Veluwemeer (Abbert- en Spijkstrand).
- c. Het Weerhuisje (*Astraeus hygrometricus*). Deze aardtser dankt zijn naam aan het feit dat de slippen zich bij vochtig weer uitspreiden en bij droogte zich over het "bolletje" heen vouwen. In Nederland slechts van 31 uurhokken bekend, waaronder een in de buurt van Deventer.
- d. De Baretardster (*Geastrum striatum*). Aan de onderkant van het "bolletje" bevindt zich een scherpe rand, net als bij een baret of baskenmuts.
- e. Een Bekerzwam, waar ik niet uitkwam (kom) Macroscopisch lijkt deze erg op de Bruine bekerzwam (*Peziza badius*), maar deze heeft een netvormige omamentatie op de sporen en op de sporen van de gevonden exemplaren viel dit niet te ontdekken. De excicaten zijn naar het Nationaal Herbarium in Leiden gestuurd. Dr. J. van Brummelen heeft hem gedetermineerd als *Peziza emileia*, in gewoon Nederlands de Veelkleurige bos bekerzwam. Voor Nederland volgens het overzicht van de paddestoelen in Nederland minder zeldzaam dan vroeger werd gedacht. Tot en met 1998 bekend uit 35 uurhokken en maar 58 meldingen. Het gedroogde materiaal wordt bewaard in het Nationaal Herbarium in Leiden.

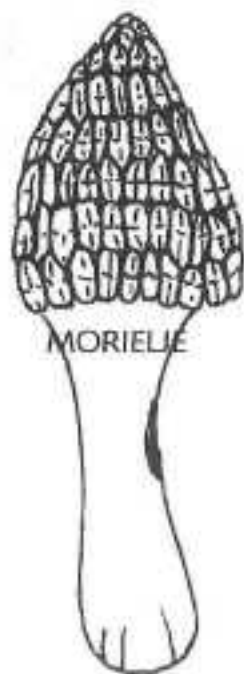
Atte van den Berg

Morielje

MORCHELLA ESCULENTA Pers. ex St. Arnans var. ROTUNDA Pers.

Gewone morielje.

Herb. no.	: 2 mor. 300403
Datum	: 30-04-2003
Km-hok	: -
Plaats	: Forêt de Baux, Luberon, Frankrijk.
Standaardlijst	: 647.02.0
Substraat	: op kalkrijke bodem onder Quercus.
Vruchtlic.	: knotsvormig, fertilele deel 41 x 41 mm, steel 50 x 30 mm.
Hymenium	: van diepe alveolen voorzien, soms met tussenschotten; bleek bruin-honingkleurig.
Receptaculum	:
Steel	: onderaan gegroefd, overigens glad; bleek grijs tot vuil okerwit.
Sporen (1000 x)	: 17-21 x 12-16 µm. Breed ellipsvormig, glad, hyalien, soms met uitwendig oliecruppeltjes aan de polen
Asci (1000 x)	: 300-450 x 20-25 µm
Parafysen	: gespteerd

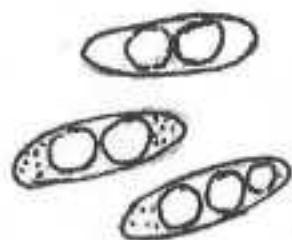
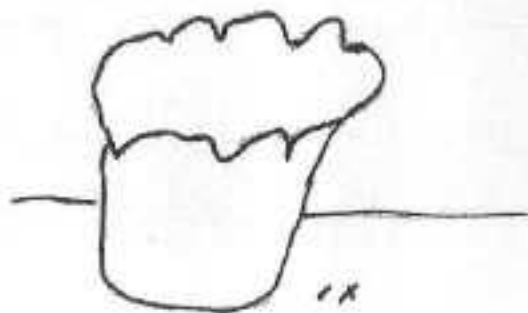
vruchtlic.
ca. 14

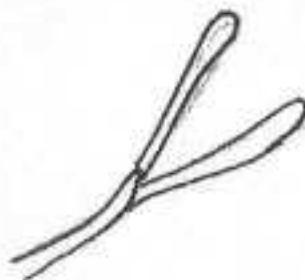
Cedergrondbekerzwam

GEOPORA SUMNERIANA (Cooke) De la Torre.
Cedergrondbekerzwam.

- Herb.no. : 3 Geop 290403
Datum : 29-04-2003.
Km-bok : n.v.t.
Plaats : Forêt de Cédres, Vaucluse, Frankrijk.
Standaardlijst : 691.03.0.
Substraat : op humusarme grond onder Ceder.
Vruchtlich. : grotendeels in de bodem verzonken, eerst gesloten, dan met kleine opening en tenslotte stervormig geopend, waarbij de slippen min of meer plat op de bodem rusten. (gemeten exemplaar 42 x 36 x 42 mm)
Hymenium : bleekgeelgrijs.
Receptaculum : bruin en bruin behaard.
- Sporen (1000 x) : langwerpige ellipsvormig met 2 of 3 oliedruppels; 22-34 x 13-17 μ m
Asci (400 x) : 270-300 x 15-17,5 μ m.
Parafysen : vertakt.
Haren : lang, dun, gesepteerd.

Sporen

parafyse.

Insecten

De vlinderhaft of bastaardvlinder jaagt op andere insecten en heeft daarom een snelle vlucht. Als larven overwinteren ze twee jaar.

De houtbij overwintert als volwassen dier. Hij maakt in het voorjaar gangen in dode takken of stronken en maakt daarop met behulp van stukjes hout en speeksel, cellen waarin een ei met wat stuifmeel wordt gelegd.

Zandbijtjes graven een gang in het zand met zijkamertjes. In elke kamer leggen ze een ei op wat stuifmeel voor het nageslacht. De kleine zandheuveltjes met een gaatje in het midden zijn kenmerkend.

Verschillende soorten boktorren van het geslacht *Rhagium* leven als larve onder de schors van bomen om te verpoppen en te overwinteren, maakt de larve de poppenwieg.

De krekkel leeft in een zelf gegraven gang, die wel 40 cm diep kan zijn. De mannetjes strijken met de voorvleugels tegen elkaar waardoor een sjirpend geluid ontstaat, hier-mee lokken ze de vrouwtjes.

De wolzwever staat als een kolibrie voor een bloem om nectar te zuigen.

Verder zagen we de gevertibel, de groene zandloopkever, langsprietmotten, grsmotten, haften.

De muis was naar mijn idee geen reimuis maar een eikelmuis.

Vlinders

Kleine Vos
Dagpauwoog
Koninginnepage
Koningspage
Citroenvlinder
Oranjetipje
Aurore de Provance
Klein geaderdwitje
Gele luzernevlinder
Bondzandoogje (oranjevorm)

Kleine ijsvogelvlinder
Zilvervlek
Veldparelmoervlinder
Moerasparelmoervlinder
Hooibeestje
Bruinblauwtje
Icarusblauwtje
Aardbeivlinder
Sint Jansvlinder

Gerda Knapper-Birza

Vogels

Soort	horen	zien
Aalscholver		x
Blauwe reiger		x
Waterhoen		x
Grote zilverreiger		x
Zilvermeeuw		x
Fuut		x
Wilde eend		x
Visdief		x
Houtduif		x
Turkse tortel		x
Zomer tortel	x	
Grauwe kiekendief		x
Aasgier	x	x
Slangenarend	x	x
Boomvalk		x
Buizerd		x
Torenavalk		x
Wespendief		x
Sperwer	x	
Steenarend	x	
Rode wouw	x	
Zwarte wouw		x
Dwergooruil	x	
Gierzwaluw	x	
Apengierzwaluw		x
Huiszwaluw	x	x
Boerenzwaluw		x
Veldleeuwerik	x	
Bijeneter	x	x
Grote bonte specht	x	
Groene specht	x	
Draaihals	x	
Zwarte specht	x	

Mimi Huibers en Wiel Bonten